

בש"פ 5323/17 - אלירן אדרי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5323/17

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר

המבקש: אלירן אדרי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו של בית המשפט המחוזי
מרכז-לוד (כב' הנשיא א' טל) ב-ע"פ 2520-11-07
מתאריך 21.05.2017

בשם המבקש: עו"ד חזי כהן; עו"ד חי בן חיים

בשם המשיבה: עו"ד יעל שרף

החלטה

1. לפני בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' הנשיא א' טל), ב-ע"פ 2520-11-07, במסגרתה נדחתה בקשתו של המבקש: "לעיון מחדש בהחלטה מיום 14.03.2017 ועיכוב ביצוע ההחלטה". בגדר ההחלטה האמורה - בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי על המבקש להתייבב בתאריך 09.07.2017 בפני הממונה על עבודות שירות (להלן: הממונה) לריצוי עונש של 6 חודשי עבודות שירות, שהושת עליו בגזר דין, שהפך חלוט עוד בתאריך **26.11.2007** (להלן: גזר הדין המקורי).

ההחלטה, נושא הבקשה שלפני - עוכבה בהחלטה מתאריך 06.07.2017 (וזאת עד החלטה אחרת), תוך שסברתי כי ניתן ליתר את ההכרעה בהשתלשלות המורכבת במכלול על דרך של הסדר כלשהו, ואולם הדבר לא הסתייע, ולכן אני נדרש לפסוק בבקשה.

להלן אביא את הרקע והנתונים הרלבנטיים.

רקע

2. המבקש הורשע בבית משפט השלום ברמלה (כב' השופטת ז' בוסתן), במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן בביצוען של העבירות הבאות: תקיפה סתם, עבירה לפי סעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) וסיוע לפגיעה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 334(א)(2) ו-335 בצירוף סעיף 31 לחוק.

3. בתאריך 04.07.2007 בית משפט השלום הנכבד גזר את דינו של המבקש לעונש של 12 חודשי מאסר, מתוכן המבקש ירצה 6 חודשים בדרך של עבודות שירות והיתרה על תנאי שהמבקש לא יעבור תוך 36 חודשים ממועד גזר הדין את העבירה בה הוא הורשע (ראו: ת"פ (רמלה) 1197/06); (להלן: גזר הדין המקורי).

4. המבקש הגיש ערעור על גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז. בתאריך 26.11.2007 בית המשפט המחוזי הנכבד (כב' השופטת נ' אהד), מחק את הערעור, לבקשת המבקש. בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי המערער יידרש לרצות את העונש של 6 חודשי עבודות השירות, שהושת עליו בגזר הדין המקורי (ראו: ע"פ (מרכז) 2520-11-07 (להלן: פסק הדין)).

5. לאחר כ-9 שנים ומחצה, בתאריך 14.03.2017 - הממונה הודיע לבית המשפט המחוזי הנכבד כי פסק הדין - לא התקבל אצלו, וכי המבקש לא התייצב לריצוי עונש עבודות השירות, כנדרש. במסגרת זו הממונה מסר כי רק לאחר חיפוש בארכיון בית המשפט - אותר פסק הדין. הממונה הוסיף כי המבקש זומן אל הממונה, וסוכם כי הוא יחל בריצוי עונשו בתאריך 23.04.2017. בסיכום הדברים, הממונה ביקש כי בית המשפט המחוזי הנכבד יורה למבקש להתייצב לריצוי עונש עבודות השירות, שהושת עליו מכוח גזר הדין המקורי - בתאריך 23.04.2017.

6. בתאריך 14.03.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד קיבל את בקשת הממונה, בקובעו כי המבקש יתייצב לריצוי עונש עבודות השירות, שהושת עליו, ואולם דחה את מועד ההתייצבות לתאריך: 09.07.2017.

7. בתאריך 27.04.2017, ולאחר שהממונה נתן למבקש ארכה לצורך זה - בא-כוח המבקש הגיש לבית המשפט המחוזי הנכבד בקשה לעיון מחדש בהחלטתו, ועמה בקשה לעיכוב ביצוע. במסגרת זו, בא-כוח המבקש טען כי בסמוך לאחר שפסק הדין ניתן - המבקש פנה מיוזמתו אל הממונה וביקש להתחיל בריצוי עונשו, אולם, לגירסתו, הממונה מסר לו כי רק כאשר תתקבל אצלו ההחלטה השיפוטית המוסמכת שניתנה בעניינו, הוא יזומן לתחילת ביצוע העונש. בא-כוח המבקש הוסיף וטען כי על הממונה היה לפנות בהקשר זה לבית משפט השלום, שנתן את גזר הדין המקורי, במקום לבית המשפט המחוזי הנכבד. בנוסף נטען כי ביצוע עונש עבודות השירות בחלוף זמן כה רב, ובשים לב לתקלה שנפלה כאן, לגירסתו, אצל גורמי המשיבה - הינו בלתי סביר, וזאת נוכח השינוי המהותי שחל בינתיים בנסיבותיו האישיות של המבקש מאז מתן פסק הדין.

עמוד 2

8. בתאריך 27.04.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד הורה כי המשיבה תגיש את תגובתה לבקשת המבקש, וכן הורה על עיכוב ביצוע עונש עבודות השירות - עד החלטה אחרת.

9. בתאריך 03.05.2017 המשיבה הגישה את תגובתה לבקשה, ובמסגרתה טענה כי המבקש היה מודע לעונש עבודות השירות שהושת עליו, והגם שאכן נפלה תקלה והמבקש לא זומן לריצוי עונשו, הרי שבמהלך התקופה שמאז מחיקת ערעורו - המבקש לא טרח לעשות דבר לשם קידום ריצוי עונשו. המשיבה טענה עוד כי כעת, בחלוף הזמן, פסק הדין בעניינו של המבקש והעונש שנקבע בגזר הדין המקורי - הפכו חלוטים ולא ניתן לערער עליהם עוד, ועל כן, המשיבה ביקשה לקבוע מועד חדש, שבו המבקש יתחיל את ריצוי עבודות השירות.

ההחלטה, נושא הבש"פ

10. בתאריך 21.05.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד חזר וקבע כי המבקש יתייצב בתאריך 09.07.2017 בפני הממונה על עבודות שירות - לריצוי עונשו (להלן - ההחלטה, נושא הבש"פ). מכאן הבקשה שבפני לעיכוב ביצועה של ההחלטה, נושא הבש"פ.

טענות הצדדים

11. בא-כוח המבקש טען, בדיון שהתקיים בפני, כי בחלוף כ-10 שנים ממועד מתן פסק הדין, שהשית את עונש עבודות השירות על המבקש - חל שינוי נסיבות מהותי אצל המבקש, אשר כיום הוא עובד כסדר ומפרנס יחידי לארבעת ילדיו, ועל כן, לשיטתו, ריצוי העונש באיחור כה רב - איננו סביר. בא-כוח המבקש טען עוד כי ההחלטה, נושא הבש"פ - מהווה, לגישתו, פסק דין בערכאה ראשונה, עליה ניתן, לגירסתו, לערער בזכות.

12. בדיון הנ"ל, בא-כוח המבקש הצהיר עוד כי ככל שההליכים בעניינו של המבקש יתמשכו - המבקש לא יטען להתיישנות מכוח סעיף 10 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ).

13. באת-כוח המשיבה טענה, מנגד, כי דין הבקשה להידחות. לשיטתה, המבקש צריך היה לעתור להארכת מועד - להגשת בקשה שמהותה היא בקשה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" על גזר הדין המקורי. לגישתה, סיכוייה של בקשת רשות ערעור כזו להתקבל, בנסיבות, ככל שהמבקש היה מגיש בקשה שכזו - היו קלושים ביותר. באת-כוח המשיבה הוסיפה כי חרף התקלה שאכן קרתה בעניינו של המבקש ורובצת בחלקה לפתחם של גורמי האכיפה, הרי שפסק הדין וגזר הדין המקורי **הפכו לחלוטים** זה מכבר, והעונש - **לא התיישן**. באת-כוח המשיבה גרסה עוד כי אין בנסיבות העניין הצדקה לפטור את המבקש מריצוי העונש, והוסיפה וטענה כי המבקש נדון מאז פסק הדין, לעונש עבודות שירות נוסף בגין הרשעתו בעבירות תעבורה וכי רק עקב כך נתגלתה התקלה עליה מתבסס המבקש, מה גם שהמבקש לא הקפיד בחשיפת הדברים, אם לנקוט לשון המעטה.

14. בסיומו של הדיון בבקשה - הוריתי כאמור כי עד ובכפוף להחלטה אחרת - יעוכב הצו שהורה למבקש להתייצב לביצוע עונש עבודות השירות.

עתה אעבור לליבון הדברים.

דין והכרעה

15. לאחר עיון בבקשה, בחומר שצורף לה, ושמיעת טענות באי-כוח הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה - להידחות, בכפוף לאמור בפיסקאות 19-21 שלהלן.

אביא להלן את נימוקיי לתוצאה האמורה.

16. סעיף 10 לחסד"פ, שכותרתו התיישנות עונשים, קובע כדלקמן:

"עונש שהוטל לא יתחילו בביצועו, ואם נפסק ביצועו לא ימשיכו בו, אם מיום שפסק הדין נעשה לחלוט, או מיום ההפסקה, הכל לפי המאוחר יותר, עברו -

(1) בפשע - עשרים שנים;

(2) בעוון - עשר שנים;

(3) בחטא - שלוש שנים"

(ההדגשות שלי - ח"מ).

משמעות הוראה זו הינה כי כאשר חלפה תקופת התיישנות העונש, הקבועה לגביו בחסד"פ - שוב אין חובה לבצעו, או להשלים את ביצועו. בהיעדר חובת ביצוע כזו - אין לאכוף את הביצוע והמורשע משוחרר ממנו (ראו: יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים (חלק שני) 1330 (2009); בג"ץ 1618/97 סצ'י נ' עיריית תל-אביב-יפו, פ"ד נב(2) 542, 574 (1998); עע"מ 867/11 עיריית תל אביב-יפו נ' אי.בי.סי ניהול ואחזקה בע"מ (28.12.2014); ע"פ 4403/09 שלו נ' מדינת ישראל (04.06.2009)). במושג "עונש" לפי סעיף 10 לחסד"פ נכללים כל דרכי הטיפול במי שהורשע כדין (ראו: ש"ז פלר דיני עונשין (כרך ב') 622 (תשמ"ז)).

17. בענייננו, בתאריך 04.07.2007 - המבקש הורשע בבית משפט השלום הנכבד בביצוע עבירות מסוג עוון (ראו: סעיף 24(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977), ובית המשפט גזר את דינו לעונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות. בתאריך 26.11.2007, לבקשת המבקש, ערעורו על חומרת העונש - נמחק. הנה כי כן - במקרה דנן טרם שהמבקש נדרש לאחרונה להתייבב לריצוי העונש שהושת עליו כאמור - לא חלפו עדיין 10 שנים מהמועד בו פסק הדין והעונש הפכו לחלוטים, וממילא עונש עבודות השירות, שהושת על המבקש - עדיין לא התיישן באותו מועד.

18. עם זאת, בנסיבות העניין אכן נפלה תקלה בזימון המבקש למימוש עונש עבודות השירות שהושת עליו, וגם חלף זמן ניכר מאד מאז מתן פסק הדין. הנה כי כן, אף שאין לדרוש כי מי שנידון והורשע בפלילים יתמרץ מיוזמתו את הרשויות שיממשו את העונש שהוטל עליו, הרי שכל עוד העונש איננו מתיישן, כפי שקרה במקרה דנן - המורשע חב בו.

19. בדיון שהתקיים בפני הסתבר כי ייתכן והמבקש בבקשה שבכותרת התכוון **למעשה** להשיג ב"גלגול שלישי" על **העונש** שהושת עליו - אולם בית משפט זה איננו נוהג בדרך-כלל להעניק רשות ערעור כאשר מדובר בהשגה על העונש (ראו: רע"פ 6512/16 המאירי נ' מדינת ישראל (17.11.2016)), מה גם שהמבקש עותר לכך מבלי שביקש הארכת מועד. בהקשר זה יש לציין עוד כי המבקש הורשע מאז פסק הדין, נושא הבקשה, בעבירה של נהיגה בפסילה, ונהיגה ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף, והוא נדון בתאריך 02.03.2016, בין היתר, לעונש של 5 חודשי עבודות שירות (ראו: פל"א (פ"ת) 9255-12-15), וכנראה רק בשל כך התגלתה התקלה של אי מימוש גזר הדין המקורי. אף נתון זה פועל איפוא לחובתו של המבקש במכלול. בנסיבות אלו לא מצאתי טעם טוב לקבל את בקשתו החילונית של המבקש, שהועלתה בדיון, לאשר לו אורכה להגשת בקשת רשות לערער על פסק הדין (שהפך בינתיים לחלוט כאמור).

20. בצד כל האמור לעיל - בנסיבותיו **יוצאות הדופן** של המקרה (שנסיבותיו המדויקות, לרבות פשר התקלה - עדיין אינם ברורים חד-משמעית), סבורני כי יש מקום לאפשר למבקש לנסות ולמצות חלופה של פניה לכב' הנשיא כדי לבקש ממנו כי יחון אותו ולו מעונש המאסר לריצוי על דרך של עבודות שירות, שהושת עליו בגזר הדין המקורי.

21. ב-ע"פ 9000/11 סלמן נ' מדינת ישראל (13.12.2011) נקבע, אמנם, כי:

"ככלל, פרט למקרים יוצאי דופן ומיוחדים, בקשת חנינה מהנשיא לא תהווה שיקול לעיכוב ביצוע עונשו של נידון" (ראו: שם, פסקה 6 ; עיינו גם: ע"פ 8557/14 עזורה נ' מדינת ישראל (26.04.2015)).

לגישתי, עניינו של המבקש, הוא אכן מקרה מיוחד שכזה. התקלה שנפלה אצל המשיבה ורשויותיה לעניין זימונו של המבקש לריצוי עונשו, כמו גם השינוי המהותי שחל בנסיבותיו האישיות הנטענות של המבקש ועבור הזמן - מצדיקים את המשך עיכוב ביצוע העונש לצורך מיצוי הליכי בקשת חנינה, ככל שהמבקש יעשה כן, והכל מבלי שאביע כל עמדה לגופו של הליך החסד האמור.

22. סיכומם של דברים: הבקשה לעיכוב ביצוע - מתקבלת חלקית, ואולם "הערעור", ככל שניתן לראות בבקשה שבפני הליך שכזה, כטענת המבקש - נדחה. לפיכך עיכוב הביצוע, עליו הוריתי בשעתו, יוסיף ויעמוד בתוקפו עד לתאריך 30.06.2020 לצורך מיצוי הליכי חנינה אפשריים מטעם המבקש. אם חנינה לא תוענק למבקש בפרק זמן זה, או שהמבקש לא יגיש בקשת חנינה - הוא יודיע על כך לבית משפט זה כדי שניתן יהיה ליתן החלטה משלימה ולשלוח אותו לממונה על מנת שתוסדר התייצבותו לעבודות השירות.

23. התיק יועלה לעיוני בתאריך 05.07.2020, או מיד לאחר שתגיע הודעה מטעם המבקש.

ניתנה היום, י"ד בשבט התש"ף (9.2.2020).

המשנה-לנשיאה